

ECOURI

Conf. Ing. Sylviu Comănescu Hon. E. FIAP

În numărul 120 din anul trecut, în publicația noastră a apărut un articol cu titlul: „Drumul istoric ascuns de pe plaiul Șerban Vodă”, autor C. Săvulescu, care, la timpul său, a trezit unele controverse în colectivul nostru redacțional, dar justețea publicării a fost confirmată de numărul mare de scrisori pe care le-am primit de la cititori. Cu această ocazie, remarc că din toate articolele publicate până acum de noi, acesta este singurul care a trezit un asemenea interes în rândul cititorilor noștri. Evident că publicarea „in extenso” a tuturor scrisorilor depășește cadrul acestei rubrici, așa că, în compensație, ne-am propus să dialogăm cu autorul și totodată să redăm și unele fragmente dintre scrisorile cele mai caracteristice.

– Ing. S. Comănescu: Aveți în față un număr de aproape 20 de scrisori în legătură cu articolul Dv. publicat în numărul 120/1978 și vă rugăm să ne spuneți care este reacția Dv. vis-à-vis de acestea?

– C. Săvulescu: Articolul pe care l-am scris este rodul muncii mele de cercetare de 15 ani, pe care am făcut-o cu toată exigența cerută de un asemenea studiu. Sint un pasionat al cunoașterii istoriei plaiurilor mele natale și ca atare am considerat-o ca o datorie de onoare a mea. Nu pot să fiu decît mulțumit că studiul meu a trezit atît interes și aceasta, în primul rînd cred, datorită elementelor de necontestat ale faptelor din acele timpuri, pe care le-am relatat.

– Ing. S. C.: Înainte de publicarea articolului, ați avut ocazia să prezentați cuiva acest studiu?

– C. S.: Da, regretatul academician prof. Constantin C. Giurescu, cu ocazia vizitei pe care i-am făcut-o la 15 ianuarie 1971, i-am relatat acest studiu, cînd pe monografia mea ilustrată a Slănicului a scris următoarele: „... o adevărată istorie a acestui însemnat centru românesc, însemnat atît sub raportul economic, cit și sub acela al continuității noastre în ținutul carpato-dunărean. Felicit călduros pe autor și doresc ca și alte orașe românești să urmeze pilda sa”. Iar ulterior mi-a oferit, pe volumul său de Istorie a românilor dedicația: „Lui Constantin Săvulescu, artistului și cercetătorului cu cele mai bune sentimente” 28 iunie 1977.

Ing. S. C.: Deci, o atestare care vă onorează. Dealtfel, în continuare, permiteți-mi să redau și alte „atestări” spicuite din scrisorile amintite anterior.

● „Călduroase felicitări autorului, urări de prosperitate nobile asociației. Din inimă vă dorește biruință în cercetări, cu spiritul așer și obiectivul credincios al artistului, un stăruitor iubitor al plaiurilor prahovene”

– Prof. Frasin Munteanu-Râmnic, Vălenii de Munte, 2 mai 1978.

● „Nu găsesc cuvinte pentru a aprecia această lucrare a Dv. prin care scoateți la iveală fapte și locuri demult uitate și care ar trebui scrise și arătate în lucrările principale de istorie și tactică militară” (A. A. – MIHAI NICULESCU, contabil șef al liceului Slănic, 1 iunie 1978).

● „Fiica mea (profesoară de istorie) l-a studiat și a găsit în acest material multe lucruri care o interesează” (A. A. – ION STERESCU, Slănic Prahova, 6 iunie 1978).

● De la tov. prof. dr. Constantin Rezachevici, cercetător științific la Institutul de Istorie „N. Iorga”, s-a primit o scrisoare datată 15 iunie 1978, din care spicuim:

„Articolul este interesant din punct de vedere istoric, iar drumul amintit este just reconstituit.... Dacă ar fi solicitat (ocupîndu-se de o problemă de cercetare istorică) sprijinul specialiștilor de la Institutul de Istorie – acordat cu sollicitudine oricui – în faza inițială a muncii lor, autorii ar fi evitat să bată la porți deschise.... drumul lui Radu Șerban... a fost reconstituit sub semnătura noastră în cadrul studiului științific: „Neobișnuitul drum peste Carpați al oștii lui Radu Șerban, înaintea bătăliei de lângă Brașov, cu Gabriel Băthori (iulie 1611)”, publicat în „Cumidava VIII (1974–1975), p. 119–131, + 1 hartă.... încă din 1970. În articolul „Radu Șerban – demn urmaș al lui Mihai Viteazu”, apărut în „Magazin istoric”, 11, noiembrie 1970, p. 69, afirmam limpede: „pînă în zilele noastre plaiul peste care a trecut (Radu Șerban) a rămas în amintirea poporului ca „plaiul lui Șerban Vodă”.... pornind doar de la menționarea „plaiul Șerban Vodă” și a localității Schiulești, pe care noi am făcut-o pentru prima oară în istoriografie încă din 1970.... dacă totuși ar fi ținut să publice un articol care în esență, pe plan istoric, nu aduce nimic nou.... Nu stăruim asupra folosirii izvoarelor istorice de mina a treia”.

● „Frații Nicolae și Alexandru Vlăsceanu ca singuri și direcți moștenitori ai acestor munți, posedau în original actele domnești scrise pe piele de vițel pentru serviciile aduse domnitorului Radu Șerban de către strămoșii lor Mihai și Dumitru Bacărea. Socotesc că subiectul acestui articol a fost bine tratat și că el va mai deschide o mică fereastră în casa istoriei noastre românești destul de zăbucimate de vitregia timpurilor”. ION ȘI VIRGINIA TĂNASE, foști timp de 38 de ani învățători în satul Schiulești, 18 iunie 1978.

● „Socot că ați restituit cercetării istorice lapte care pînă în prezent rămăseseră incerte. Felicitări pentru cercetarea Dv.” (prof. DINU C. GIURESCU, 25 iunie 1978).

● „Concluziile la care autorul a ajuns prin studiu și cercetare atentă, probează justețea ideii că în domeniul istoriei și al arheologiei, mijloacele moderne de cercetare, inclusiv fotografia, trebuia să ne poată elucida unele întrebări și enigme din istoria poporului nostru” (col. r. ION STAVRACHE, 28 iunie 1978).

● „Lucrarea prezintă importanță nu numai ca element de istorie locală, ci și pentru istoria noastră națională... Din acest studiu de o importanță majoră în elucidarea unui fenomen inedit în istoria patriei” (prof. ION IONESCU, directorul liceului Slănic, 3 iulie 1978).

● „...felicitări pentru valorosul studiu și cu urări de noi succese în activitatea artistică și științifică (AURORA UIEȘ, cercetător științific la Acad. R.S.R., 3 iulie 1978).

● „Grossen Dank feur mir gewidmeten Extras... Es ist interessant zu erfahren, wie sich kluge Wojewoden bedienten mit geheimen Weg, um endlich dem Gegner zu besiegen !! (Ing. Velimir Ljubic, Belgrad, 5 Juli 1978).

● „Vă felicit pentru această descoperire” (Acad. prof. VIRGIL VĂTAȘIANU, Cluj-Napoca, 15 iulie 1978).

● „Vă mulțumim călduros pentru materialul documentar inedit trimis... Materialul va fi inclus în fondurile noastre de arhivă și va fi pus la dispoziția cercetătorilor (UNITATEA MILITARĂ 02600, din 7 sept. 1978).

După cum remarcați, aproape în unanimitate, scrisorile recunosc meritele studiului Dv., în afara uneia, al cărei autor ar părea că își revendică inițiativa acestei reconstituiri a drumului lui Radu Șerban. Care este realitatea acestei opinii ?

C. S. : Este interesantă propunerea de a „solicita” sprințul specialiștilor într-o problemă de cercetare, mai ales istorică, atunci când ai ajuns la o concluzie clară, înaintea persoanei care revendică prioritatea. — Textul articolului menționat de C. Rezachevici că a apărut în CUMIDAVA, VIII, 1974—1975; așteptat de noi cu mult interes și pe care nici autorul nu ni l-a trimis odată cu scrisoarea, nu ne-a parvenit încă pînă acum. Menționăm că anuarul CUMIDAVA VIII nu fusesse distribuit încă pînă la mijlocul anului 1978. Dealtfel, pentru exemplificare, remarcăm că nici CUMIDAVA VI, 1973, nu a apărut în acel an și poartă tipărit pe ultima pagină „Apărut 1975”, deci anul anuarului VIII nu corespunde cu data apariției.

— Nu în 1970 s-a făcut pentru prima oară în istoriografie menționarea „plaiului Șerban Vodă” și a localității Schiulești, ci încă din 1790—1791 în hărțile austriace aflate azi la Academie, în dicționarul geografic al județului Prahova din 1897, în revista Teișanii din 1 octombrie 1904 și în Valea Teleajenului cu cetatea culturală Vălenii de Munte și monografia satului Homofăciu, a sachelarului Ioan I. Costeanu apărut în 1930, toate menționate și folosite în studiul apărut în FOTOGRAFIA nr. 120, noiembrie-decembrie 1977.

Pentru a se putea preciza azi drumul urmat de Radu Șerban în 1611, un singur document permite aceasta, și

anume hrisovul dat de acesta lui Radu Logofătul, în care încheie astfel : „Scris la Teleajăn la sat Schiulești, luna iunie 26 zile, valeat 7119 (1611) publicat în Documente privind istoria României, B. Țara Românească, II (1611—1615), 1951, p. 11. Ori tocmai acest document de căpetenie care, prin satul Schiulești menționat în el, lega Buzăul cu Brașovul unde a avut loc lupta, nu a fost folosit de tov. Rezachevici în 1970. De ce ? Pentru că probabil nu sesizase legătura acestui document publicat încă din anul 1951 și drumul urmat de Radu Șerban. Ori, într-un studiu acest act important nu era de ocolit. Ținem să precizăm că pretenția domniei-sole că a făcut încă din 1970 pentru prima oară menționarea localității Schiulești în istoriografie, nu corespunde adevărului. În întregul studiu asupra lui Radu Șerban publicat de domnia-sa în Magazin Istoric, nr. 10, octombrie 1970, p. 71—73 și nr. 11, noiembrie 1970, p. 67—71, nu se află menționat deloc numele „Schiulești”.

În aceeași ordine de idei, am fost solicitat în cadrul unui interviu la radio pe tema „Geografia și arta fotografică”, de reportera Liliana Anghene și redactor N. Smirnov, în cadrul emisiunii „Roza vînturilor” din 6 noiembrie 1970, orele 15, să explic studiile mele din acest punct de vedere. Spre exemplificare, am prezentat tocmai rezultatul cercetărilor mele astfel : „Datorită pasiunii pentru fotografie și prin cercetarea unor documente, hărți și studii făcute pe teren, am găsit că vechiul drum care leagă satul Schiulești din jud. Prahova cu orașul Săcele din Brașov, poartă numele lui Radu Șerban și nu al lui Șerban Cantacuzino, cum scrie în Marele dicționar geografic al României, publicat la începutul acestui secol”.

Îng. S. C. : Mulțumindu-vă pentru acest dialog, sper că și cititorii noștri vor trage concluziile care se impun, iar de la Dv. rămînem în așteptarea și a altor articole tot atât de interesante ca acesta.

O PROPUNERE

DRAGĂ REDACȚIE,

Mă numesc Ghemigian Ara și sint student în ultimul an al Facultății de Transporturi din cadrul Institutului Politehnic București, domiciliat în Str. Mașina de Piine Nr. 10, et. 4, ap. 20, Sc. 1. În același timp sint un fotograf amator, care în timpul liber încearcă să-și exprime gîndurile și ideile prin intermediul imaginilor fotografice. De asemenea, sint un cititor asiduu al revistei „Fotografia”. Apreciez în mod deosebit faptul că revista pune accent pe latura artistică și nu pe cea tehnică a fotografiei. Pe lingă aceasta, mă bucur că în paginile ei apar articole semnate de nume prestigioase ale artei fotografice românești (S. Comănescu, E. Iarovici, H. Löffler etc.), articole care tratează teme variate, din care personal am avut și am multe de învățat.

Pe lingă timpul petrecut în compania revistei „Fotografia”, încerc să-mi îmbogățesc orizontul artistic și să-mi cristalizez anumite idei, citind diferite cărți sau reviste apărute în limba română sau în limbi străine, care tratează subiecte de artă fotografică și în care apar referiri la marii maeștri ai fotografiei din secolul trecut sau din secolul nostru. M-am bucurat cînd am citit în ultimul număr (mai-iunie 1978) fragmente dintr-o carte apărută de curînd, pe care am citit-o nu demult („On Photography” de Susan Sontag) și pe care o con-

sider ca fiind una dintre cele mai sincere și simțite apropieri de arta fotografică. Poate ar fi bine ca astfel de recenzii fragmente, traduceri să apară mai des în paginile revistei „Fotografia”, pentru ca cititorii să aibă un contact mai apropiat cu temele, ideile și modul de abordare al fotografiei în lume la ora actuală.

Cu acest gînd vă scriu această scrisoare și vă întreb dacă ar fi binevenite unele articole, traduceri (din engleză, franceză) din cărți și reviste de specialitate, tratînd diverse teme de interes general, atît referitoare la arta fotografică, cît și privind noutăți din domeniul tehnicii fotografice. Bineînțeles informarea mea se bazează numai pe revistele și cărțile disponibile prin intermediul diferitelor biblioteci din București și de aceea s-ar putea ca ea să nu fie de „ultimă oră”, ci avînd o vechime de cîteva luni.

Dacă D-stră aveți posibilitatea de a-mi oferi material bibliografic de dată recentă, sau întîmpinați greutăți în redactarea unor articole traduse din limba engleză sau franceză, v-aș fi recunoscător dacă ați apela la serviciile mele izvorite din pură pasiune pentru arta fotografică.

(ss) A. Ghemigian